

Glossar – Beispiel:

Substantivní slov. spojení

die Kognition	kognice
die Gesprächsanalyse	konverzační analýza
die Bedeutungskonstitution	struktura významu konstituování významu
die Gesprächslinguistik	lingvistická konverzační analýza
die Referenz	reference
der Sprechakt	mluvní akt
der Gegenstandsbereich	oblast, tématická oblast
der Konstitutionsbegriff	pojem konstituování
die Koordinate	souřadnice
das mentale Lexikon	mentální lexikon
strukturalistischer Ansatz	strukturalistický přístup
modelltheoretische Semantik	sémantika teoretických modelů
Strang der Forschung	výzkumný směr/směr výzkumu
Sinn und Bedeutung sprachlicher Zeichen	smysl a lexikální význam jazykového znaku

Slovesa:

anheimfallen	stát se obětí
auf etw. beruhen	– tkvěť, spočívat v čem, vycházet z
ausklammern	ponechat stranou
zustande kommen	vzniknout
sich absetzen von etw.	odlišovat se
verbürgen	garantovat
in Rechnung stellen	brát v potaz
konzeptualisieren	vymežit

Adjektiva:

verbal	verbální
intensional	intenzionální

Ausgewählte syntagmatische Verbindungen:

die Grenzen sind sauberlich abgesteckt – hranice jsou jasně stanoveny
es birgt viele unbekante Ecken und Untiefen – neprozkoumaná zákoutí a hlubiny

einen Anhaltspunkt gewinnen – získat opěrný bod

sich an die Begriffsgeschichte halten – opřít se o historii tohoto pojmu

Besonderen Dank schulde ich (+ Dat. für etw.) – Zvláštní dík patří.../ zvláště poděkovat chci...

ausklammern – ponechat stranou

Anmerkungen:

Linguistische Fachausdrücke

einzelne lexikalische Bedeutungen (Sinn) im konkreten Text

*****

Reschersche:

Präjudikation – Judikation –

Ju|di|ka|ti|on, die; -, -en [lat. iudicatio] (Rechtsspr. veraltet): *richterliche Untersuchung, Beurteilung, Aburteilung.*

judikát

Význam:

soudní rozhodnutí, rozsudek a usnesení, nálezy, judikace

předchozími nálezy,

ANMERKUNGEN: *lehká ironie*

Herstellen – vytváření

vermögen* Vb (vermag, vermochte, h. vermocht) (kniž.)

1. **+ zu + Inf.** **být** s to/schopen, zvládnout, dokázat **+ Inf.**
2. **dosáhnout, uskutečnit**

Schopnost

verbürgen ☒ Vb

1. **sich** verbürgen für j-n/etw. **zaručit** se za koho/co
2. **zaručit, garantovat**

garantovat

verdeutlichen ☒ Vb

objasnit, ozřejmit (pomocí příkladu, obrázku ap.)

au}s|han|deln <sw.ÿV.; hat>: *in Abwägung der Interessen vereinbaren*: einen Kompromiss, Vertrag, neue Tarife a.

a vyjednávají o něm

hinfällig

2. *gegenstandslos, ungültig*: die Pläne sind nunmehr h.

bezpředmětné

aby je mohly získat subjekty podílející se na interakčních procesech

explorieren

2. *(Personen[gruppen]) zu Untersuchungs-, Erkundungszwecken befragen; (Verhältnisse) durch Befragung u. Gespräche untersuchen, erkunden*: eine Population e.

© Duden - Deutsches Universalwörterbuch, 6. Aufl. Mannheim 2006 [CD-ROM].

zkoumat

Fokus

s ústředním tématem

aufwerfen

3. *zur Sprache bringen, zur Diskussion stellen*: eine Frage a.
přivádějí k otázce

De|si|de|rat, das; -[e]s, -e [lat. desideratum = Gewünschtes]:

2. (bildungsspr.) *etw., was fehlt, was nötig gebraucht wird; Erwünschtes*: ein D. der Forschung.

Co můžeme očekávat od budoucích výzkumů stran konstituování významu v kontextu očekávat.

sémantika platná i mimo kontext

Kompositionalität

Kompozicionalita - význam složených jazykových výrazů je dán významem jejich složek (+ způsobem jejich uspořádání).

lexikální sémantiku platnou mimo kontext

Handlungstheoretische Semantik

sémantika vycházející z teorie řečového jednání

Weltwissen

obecné **poznatky** o světě .... **znalost pravidel**

veranschlagen ☒ vb

odhadnout (vzdálenost ap.)

se o těchto poznatcích soudí, že jsou sémanticky irelevantní

ANMERKUNGEN:

Schlussfolgerung

(Weitergeleitet von **Inferenz**)

Als **Schlussfolgerung** (*Inferenz* von lat. *infero* „hineintragen“; „folgern“, „schließen“; englisch *inference*) bezeichnet man in der Logik einen von drei eng miteinander verwandten Sachverhalten

inference

Význam:

- **usuzování, odvozování určitých výroků z jiných**
- **odvozování souvislostí např. ze smyslových vjemů: z vnímaného výrazu obličej se usuzuje na pravděpodobně právě prožívaný emoční či afektivní stav pozorované osoby**

Disambiguierung

Disambiguierung (von lateinisch *dis-* ‚zer-‘, ‚un-‘, ‚auseinander‘ und *ambiguus* ‚doppeldeutig‘) wird in der Sprachwissenschaft die Auflösung sprachlicher Mehrdeutigkeit genannt.

Desambiguace

Význam:

Z angl. disambiguation. Dalo by se to přeložit jako "**Zjednoznačnění**" - což je proces pomáhající strojovému porozumění textu.

sortale Selektionsbeschränkung – **druhové selekční omezení**

unterspezifiziert – **nedostatečně specifiková**

wahrheitskonditionale Interpretation - **pravdivostní podmínky**

Doch es gibt weiteres, was... – **Avšak existují další okolnosti, které...**

Eleanor Rosch

Eleanor Rosch (* 1938) ist eine US-amerikanische Professorin für Kognitionspsychologie an der University of California, Berkeley.

Forschungsergebnisse

Eleanor Rosch erhielt ihren Dokortitel (Ph.D.) 1969 von der Harvard University. Mit ihrer Prototypentheorie verband sie psychologische und linguistische Forschungsergebnisse und förderte die Entwicklung der Prototypensemantik. Eleanor Rosch fand heraus, dass Menschen bei der Kategorisierung von Objekten des alltäglichen Lebens weniger nach abstrakten Kriterien vorgehen, sondern sich vielmehr an repräsentativen Vertretern (Prototypen) orientieren.

So erfüllen z. B. Pinguine, Kolibris und Emus das Kriterium "hat Federn", wodurch sie als Vögel kategorisiert werden können. Intuitiv jedoch kategorisieren Menschen eher nach der Nähe zum prototypischen Vertreter dieser Kategorie, also z. B. einer Amsel oder Taube.

radial – **hvězdčovitý**

Prinzip abgeben – **udávat princip**

Feste Wortverbindung:

gerecht werden

Kriterial zu fassen – **jaká pro ni vytvořit kritéria**

eingespielte Trennung – zavedené rozlišování

semantisches Wissen – sémantická znalost

ANMERKUNGEN:

defaultní

Význam:

defaultní - přídavné jméno znamenající "výchozí" či "přednastavený". Například "výchozí hodnota", "výchozí nastavení" (často také implicitní nastavení).

V našich končinách rozšířeno především proto, jelikož v češtině se slovo "výchozí" používá jako příslovce nesnadno.

Z anglického "[default](#)".

Variable – proměnná

Variable e ($\sim n, \sim n$) (mat., fyz.)
proměnná

Default – implicitní hodnota

Implicitní hodnota

3. a) <a. + sich> *sich erweisen*: sich als guter/ (selten:) guten Geschäftsmann a.;

Brauchbarkeit ausweisen – prokázat užitečnost

Aby byly jednotlivé výrazy resp. konstituenty sémanticky a koncepčně dobře formulovány, musejí být interpretovány způsobem, který neodpovídá jejich lexikální specifikaci ani nepředstavuje nějakou kontextuální specifikaci nedostatečně rozlišené sémantiky slovní *per se*/ jako takové.

matching [ˈmætʃɪŋ]

přiřazování, spojování, párování (k sobě patřících či odpovídajících si)

přiřazování

ANMERKUNGEN:

ver|an|schla|gen <sw. V.; hat> [zu Anschlag (8)]: *aufgrund einer Schätzung, einer vorläufigen Berechnung als voraussichtlich sich ergebende Anzahl, Menge, Summe o.Ä.* **annehmen,* ansetzen**: die Kosten, den Schaden mit 2,5 Millionen v.; für die Fahrt veranschlage ich etwa fünf Stunden; **Ü** die Bedeutung des Werks kann gar nicht hoch genug veranschlagt werden.

annehmen,*

Předpokládá se...

lexikalische Potenziale – potenciální lexikální významy

res|trin|gie|ren <sw. V.; hat> [lat. restringere, eigtl. = zurückbinden] (bildungsspr. selten): *einschränken, beschränken*: die Produktion von etw. r.

jenž je kontextem omezen a z něhož se vybírá?